

Almamellék

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV 2017

VIRÁNYI ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ KFT
7400 KAPOSVÁR, LOSONC UTCA 1. TEL/FAX:82-511-575

Munkatársak: B. Kövári Ágota, Hartner Rudolf

1. Bevezetés 3
2. Almamellék bemutatása, általános településképi, településkarakter 5
3. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők 8
 - Almamellék helyi védelemre javasolt művi értékei 18
 - A településképi szempontból meghatározó táji és természeti értékek, településképi jellemzők 23
 - Falusias lakóterület 37
 - Gazdasági területek 39
 - Szőlőhegy 41
 - Temető terület 42
5. A településképi minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató, közterületek településképi útmutatója - utcák, terek, közparkok, közkertek 43
 - Falusias lakóterületre vonatkozó ajánlások: 45
 - Telepítés 46
 - Terepalakítás 46
 - Vízvezető árkok, elektromos hálózat kialakítása 47
 - Magasság 49
 - Tetőhajlásszög 50
 - Tetőforma 50
 - Szín 50
 - Tornácok 51
 - Kutak 52
 - Ajtók, ablakok 53
 - Homlokzatképzés, anyaghasználat 54
 - Részletek 55

- Kerítés, térfalak 56
- Szőlőhegyre vonatkozó ajánlások: 57
 - Terepalakítás 58
 - Épületmagasság, tömegformálás 58
 - Tetőhajlásszög 58
 - Anyaghasználat 59
 - Szín 59
 - Tornác 59
- Gazdasági területek vonatkozó ajánlások: 60
- Temető területre vonatkozó ajánlások: 63
- 6. Jó példák bemutatása: épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása 64
- 7. Jó példák bemutatása: sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések 67
 - IMPRESSZUM 69

1. Bevezetés

Almamellék község Településképi Arculati Kézikönyvének célja, hogy a településkép védelméről szóló 2016 évi LXXIV. Törvény értelmében, a település esztétikus lakókörnyezetének kialakítása, illetve védelme érdekében, egyszerű áttekinthető módon összefoglalja a helyi közösség környezetalakítással kapcsolatos elvárásait, a település döntéshozói és lakói számára.

A településképi arculati kézikönyv segítséget kíván nyújtani azoknak, akik Almamellék településen építkezni, épületüket felújítani, vagy környezetüket alakítani akarják.

Célunk az, hogy a jelen funkcionális és esztétikai igényeit úgy elégítsük ki, hogy a múlt értékeinek a feltárásával azt szervesen folytassuk. A megőrzött múltbeli értékekre építő egyedi településkarakter egyre fontosabbá válik korunkban, így ennek megfelelően a múlt tiszteletben tartása mellett elkötelezett, a jövő elképzeléseit is messzemenően figyelembe vevő településépítés a célunk.

"Múlt nélkül nincs jövő, s mennél gazdagabb a múltad, annál több fonálon kapaszkodhatsz a jövőbe."

Babits Mihály

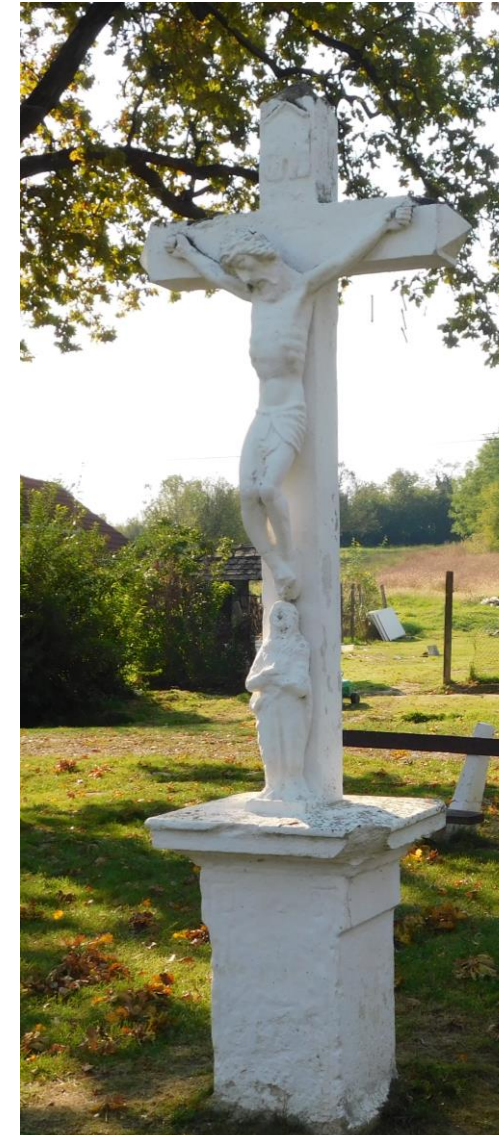
A településképi arculati kézikönyv arra kívánja biztatni a település lakóit, hogy vegyék észre településük építészetének múltbeli értékeit, és a település minőségi környezetalakításával szerethető környezetet alakítsanak ki maguknak.

A vonzó falukép döntő befolyással bír a helyi lakosok életére, valamint a község gazdasági vonzerejére is, így ennek következtében meghatározhatja a település jövőjét is.

A kézikönyv messzemenően építeni kíván a településen élők véleményére, ezért közös gondolkodásra hívjuk a helyi lakosokat, hogy felelősségteljes véleménynyilvánításukkal vegyenek részt a településképi, egyben a település jövőjének alakításában.

A kézikönyv utat kíván mutatni a jövő építkezőinek.

Mivel a település története napjainkban is tovább íródik, a kézikönyv is folyamatos változáson mehet át a jövőben, jelen változata csak egy kezdet.

2. Almamellék bemutatása, általános településkép, településkarakter

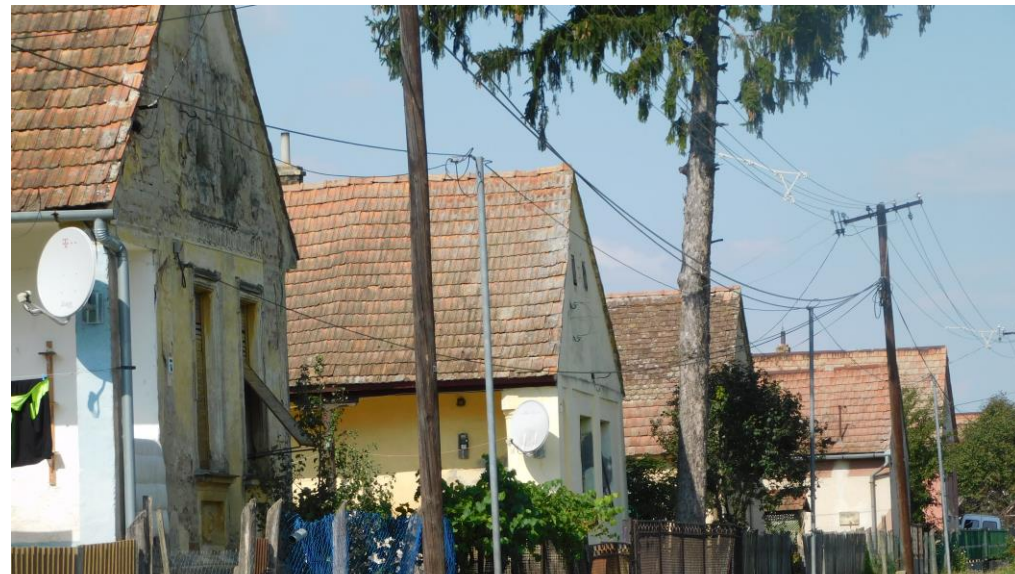
Almamellék Baranya megye nyugati részén fekszik. A község a Zselic része és az Almás patak völgyében terül el. A település megközelítése csak közúton lehetséges, mégpedig a Szigetvárt Kaposvárral összekötő 67.sz. főútvonalon szentlászlói elágazással.

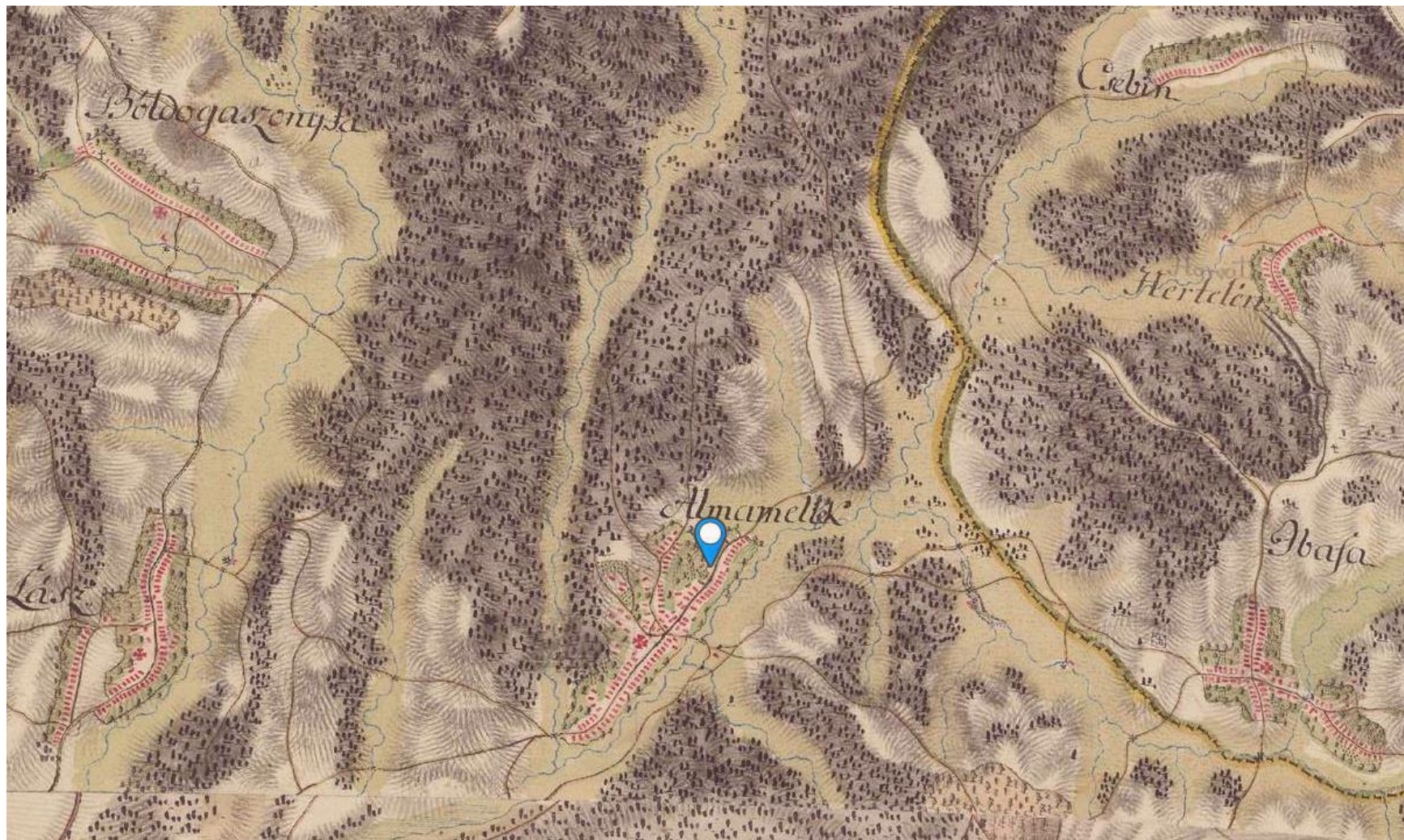
A falu átmenő forgalma kicsi, innen még Csebényt, Horváthertelendet és Ibfát lehet elérni. A legközelebbi város, Szigetvártól való távolsága 17 km, a megyeszékhelytől való távolsága 56 km.

A település aprófalunak számít. A falu nyugodt életkörülményeket biztosít az itt élőknek. A jelenlegi és középtávú fejlesztési igények kielégítése mellett a jelenlegi nyugodt életkörülmények megtartása rendkívül fontos.

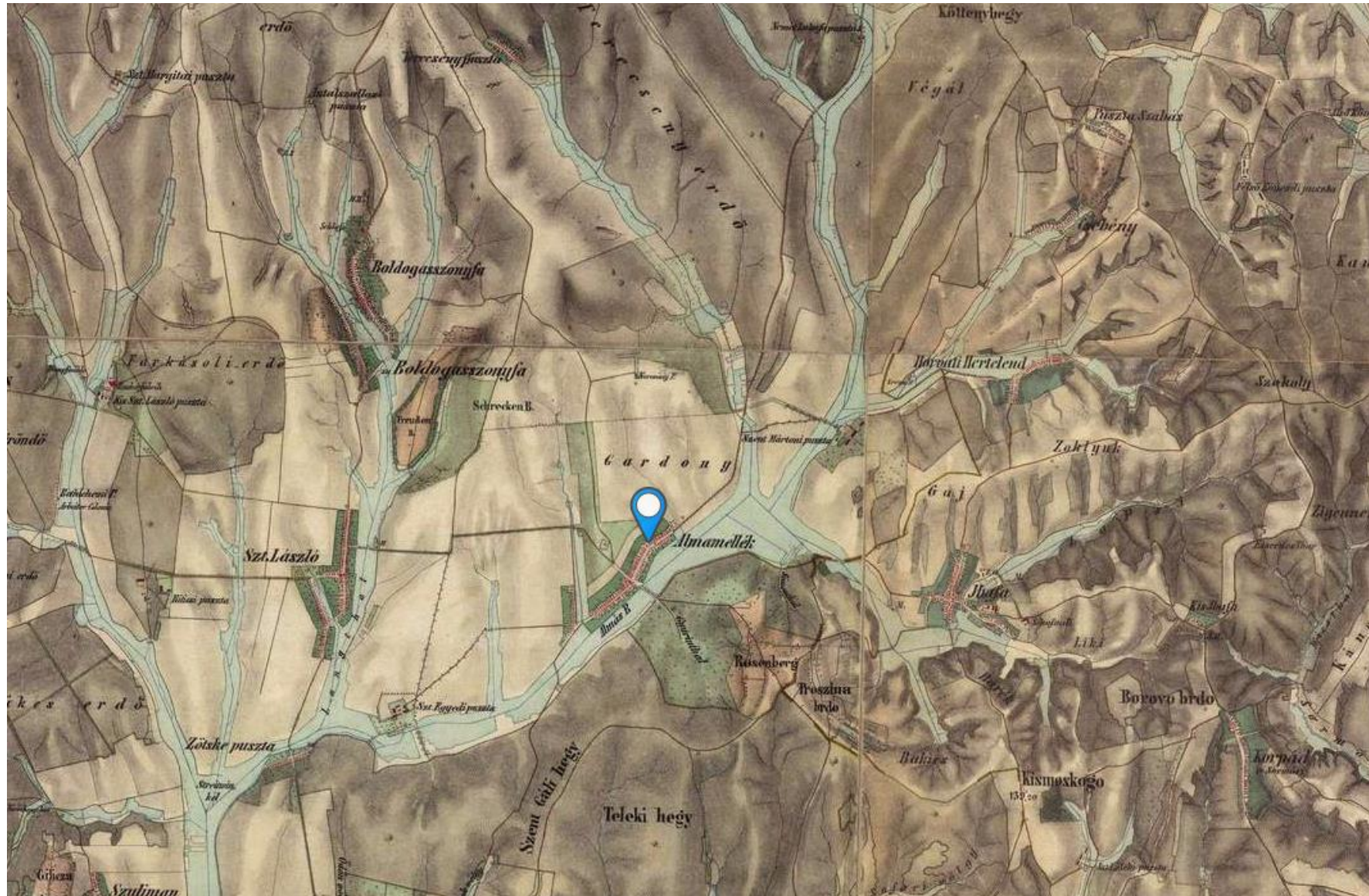
Almamellék alapvető célja a községben élők életminőségének, népesség megtartó képességének javítása, ezen belül a munkalehetőségek és az idegenforgalom fogadási feltételeinek bővítése, a település térbeli rendezettségének és ellátottsági szintjének javítása, továbbá az idegenforgalmi vonzerőt jelentő táji-, kulturális- és építészeti értékek megőrzése, a község sajátos arculatának fenntartása és fejlesztése.

Almamellék legfőbb vonzerejét az Almás patak menti tájképi értékek, a változatos domborzati viszonyok és a település építészeti hagyományai együttesen adják.

Almamellék az első katonai felmérésen (1763-1787)

Almamellék a második katonai felmérésen (1806-1869)

3. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Római kor óta lakott táj. Római út és villa maradványai kertültek felszínre ezen a vidéken. Az Almás-patak neve 1009-ben, a település mai neve 1492-ben szerepel először írott forrásban. Nevét ma Almásnak, de régen Almának nevezett patakról kapta, arra utal, hogy a település ezen vízfolyás mentén fekszik. Mai területén a középkorban 12 lakott és adózó falu volt. A török hódoltság végére Almamellék maradt az egyedüli lakott hely.

A 17. század folyamán délszlávok telepedtek meg, a század végére mintegy kétharmad részben magyar, egyharmad részben horvát nyelvű lakosság. Ez az arány maradt 1775-ig, ekkor nagyobb német telepes csoport érkezett, 1800 körül a lakosok fele magyar és horvát, fele német. A 19. század folyamán a horvátok elmagyarosodtak, a németiség arány emelkedett: 1930-ban még 227 magyar, 679 német anyanyelvű lakta.

Katolikus templomát 1890-ben emelik. A Batthyány, majd a Biedermann család birtoka. Báró Biedermann Rezső 1901-ben épített mezőgazdasági vasutat a sasréti és lukafai kitermelt fa és egyéb mezőgazdasági termékek fuvarozására. A lóvontatást csak 1955-ben váltották fel dízelmozdonyok. 1991 óta csak személyforgalomra használják az Almamellék-Szentmártonpuszta-Sasrét nyomvonalon, lukafai kitérővel.

Településen az oldalhatáron álló beépítés a jellemző, a régebbi házak nyeregtetős épületek, oszlopos tornáccal, utca felől oromfallal. A gazdasági épületek elhelyezésére jellemző az ún. csűrös beépítés de találunk melléképületet a lakóházzal ellentétes oldalon az utcafronton is, a lakóépülethez hasonlóan utcára merőleges gerinccel. Csűrös beépítésnél az udvar és a hátsókert térelválasztójaként is funkcionál a melléképület.

Almamellék község területén műemléki védelem alatt álló épületként a Kossuth u.12. HRSZ.: 134. számú lakóépületet tartják nyilván, míg helyi védelemre javasolt épület nagy számban fordul elő.

Az épületek megőrzése, megóvása fontos feladat, és amelyért a legtöbbet és a leghatékonyabban a község lakói és vezetése tehetnek.

Petőfi tér HRSZ.: 125.

Rk. templom , épült 1880-ban.

Kossuth u.12. HRSZ.: 134.

Országos műemlék
védelem alatt álló
lakóépület.

Zrínyi u. 1 HRSZ.: 72.

Lakóház a XX. század elejéről.

Nyitott verandás fa oszlopsorral az utcára merőleges tetőgerinccel.
Eredeti stílusú nyílászárókkal felújítva.

Zrínyi u. 10. HRSZ.: 82.

Lakóház a XX. század elejéről.

Nyitott verandás fa oszlopsorral, utcára merőleges tetőgerinccel.

Az istállót javasolt eredeti stílusú nyílászárókkal felújítani.

Zrínyi u. 12. HRSZ.: 84.

Lakóház a XX. század elejéről.

Nyitott verandás fa oszlopsorral, utcára merőleges tetőgerinccel, eredeti nyílászárókkal.

Zrínyi u. 13. HRSZ.: 85.

Lakóház a XX. század elejéről.

Nyitott verandás fa oszlopsorral, utcára merőleges tetőgerinccel, nyílászárók cserélve.

Zrínyi u. 14. HRSZ.: 86.

Lakóház a 1931-ből.

Nyitott oszlopos verandás, utcára merőleges tetőgerinccel, eredeti nyílászárókkal.

Melléképület tégl architektúrával.

Petőfi u. 4. HRSZ.: 101.

Lakóház faoszlopos verandával a XX. század elejéről és istálló.

Petőfi u. 8. HRSZ.: 103.

Lakóház utcával párhuzamos nyeregtetővel, valamint utcára merőleges gerincű melléképület.

**Kossuth u. 10.
HRSZ.:126.**

1942-ben épült
utcára merőleges
gerincű lakóépület,
valamint az ellenkező
oldalhatárra épült
utcára merőleges
gerincű
téglaarchitektúrás
gazdasági épület. Az
épületek tömege,
homlokzatok
nyílásrendje
megőrzendők.
Ugyancsak védendő
az utcával
párhuzamos
gerinccel épített
melléképület is.

**Kossuth u. 36.
HRSZ.146.**

Az utcára merőleges gerincű, fa oszlopos tornácú lakóház.

Utcai homlokzaton az eredeti nyílásrend visszaállítása javasolt.

**Kossuth u. 48.
HRSZ.152.**

Lakóépület, nyitott verandás, oszlopsorral, tégl eredeti nyílásrenddel.

Védendő az épület tömege és nyílásrendje.

Kossuth u. 3. HRSZ.38.

Utcával párhuzamos gerincű lakóépület, udvari beforduló tornácos udvari épületszárnyal. A melléképület a lakóépülettel ellentétes telekhatáron áll, beforduló udvari szárnyal.

Kossuth u. 9. HRSZ.35.

Lakóépület, nyitott verandás fa oszlopsorral. Az épület tömege és nyílásrendje védendő

Kossuth u. 19. HRSZ.30

Községháza, utcával párhuzamos gerincű városias hajlított épület.

Homlokzatát vakolatdíszek tagolják.

Almamellék helyi védelemre javasolt művi értékei

Cím	Helyrajzi szám	Funkció
Zrínyi u. 1.	72	lakóház
Zrínyi u. 4	75	lakóház
Zrínyi u. 5.	76	lakóház
Zrínyi u. 6.	77	lakóház, melléképület
Zrínyi u. 8.	79	lakóház
Zrínyi u. 9.	80	Lakóház, melléképület
Zrínyi u. 10.	82	Lakóház, melléképület
Zrínyi u. 11	83	istálló
Zrínyi u. 12.	84	Lakóház, melléképület
Zrínyi u. 13	85	Lakóház, melléképület
Zrínyi u. 14	86	Lakóház, melléképület
Zrínyi u. 15	87	lakóház
Zrínyi u. 21	94	Lakóház, melléképület
Petőfi S. u. 2	100	lakóház
Petőfi S. u. 4.	101	Lakóház, melléképület
Petőfi S. u. 8	103	Lakóház, melléképület
Petőfi S. u. 16	107	melléképület
Petőfi S. u. 18.	108	Lakóház, melléképületek

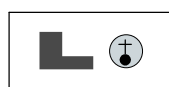
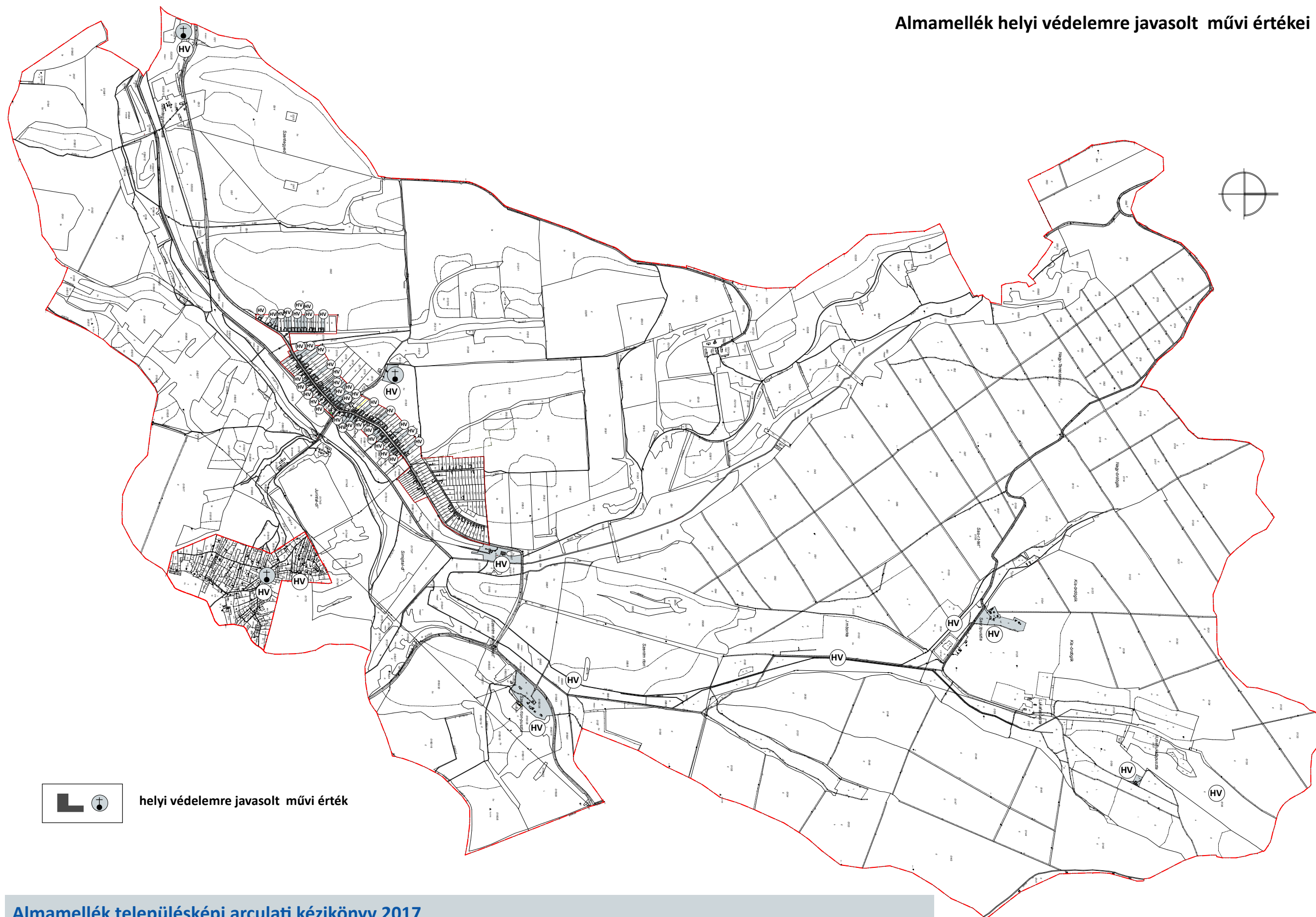

Petőfi S. u. 28.	56	Lakóház
Petőfi S. u. 32	116	lakóház
Petőfi S. u. 36	118	lakóház
Petőfi S. u. 40	120	lakóház
Petőfi S. u. 42	121	lakóház
Petőfi S. u. 46	125	lakóház
Petőfi S. u. 1	67	Lakóház, melléképület
Petőfi S. u. 46.	125	Templom
Petőfi S. u. 21	57	lakóház
Petőfi S. u. 23	56	lakóház
Petőfi S. u. 29	53	lakóház
Petőfi S. u. 35	50	lakóház
Petőfi S. u. 41	46	Lakóház
Kossuth L. u. 10	133	Lakóház, melléképület
Kossuth L. u. 24	140	lakóház
Kossuth L. u. 36	146	lakóház
Kossuth L. u. 42	149	Lakóház, melléképület
Kossuth L. u. 48	152	lakóház
Kossuth L. u. 3	38	lakóház
Kossuth L. u. 5	37/2	lakóház

Kossuth L. u. 7	36	lakóház
Kossuth L. u. 9	35	lakóház
Kossuth L. u. 13	33	lakóház
Kossuth L. u. 19	30	Polgármesteri Hivatal
Kossuth L. u. 21	29	lakóház
Kossuth L. u. 23	28	lakóház
Kossuth L. u. 27	26	lakóház
Kossuth L. u. 31	23	lakóház
Kossuth L. u. 35	21	lakóház
Kossuth L. u. 37	20	lakóház
Kossuth L. u. 63		Útmenti kereszt
Zrínyi u.- Erzsébet park	98	Kitelepítettek és elhurcoltak emlékműve, kőkereszt
Temető területe	014	Kőkereszt, minden 1940 előtt felállított német feliratú sírkő
Külterület	Szőlőhegy	Kőkereszt
Külterület	A település elején (Szentlászló irányában)	Hornung- kereszt
Külterület	0139	Lukafai pince és magtár
Külterület	0160/28	Kúria

Külterület	0125	Sasréti vadászház
Külterület	0125	Sasréti erdei iskola
Külterület	0136	Huta
Külterület	0167/6	Vasúti és Erdészeti Múzeum
Erdei vasút	097,099,0100,0102,0104,0112, 0152,0170	

Almamellék helyi védelemre javasolt művi értékei

helyi védelemre javasolt művi érték

***a településképi szempontból meghatározó
táji és természeti értékek, településképi jellemzők***

A tavak látványa, gazdasági szerepe, klimatikus hatása, a szabadidő eltöltés racionális gyakorlása, olyan tényezők, amelyek a falu lakóinak életét lényeges mértékben befolyásolják. E vízfelületekkel szerves egységben jelennek meg a szelíden hullámzó tájban az erdők, közöttük, alattuk a szántóföldek, legelők, rétek. Ez a természeti környezet kiváltja azt az érzéshalmazt, amely az itt született, vagy itt élő ember lelkében a szülőföldhöz tartozás elszakíthatatlan köteléke. Ennek a tudatnak, kapcsolatrendszernek, érzésvilágnak a kialakítását, az ebből eredő jogok és kötelezettségek gyakorlását Európában tudatosan szervezik, a mindennapok gyakorlataként igyekeznek bevezetni. A 2000-ben megfogalmazott Európai Táj Egyezmény szellemisége szerint Magyarországon is lefektették a Nemzeti Tájstratégia alapelveit, mely szerint a táj egyformán fontos része az emberek életminőségének, bárhol is éljenek. A környezet hatással van a település lakóira, ezért nekik alapvető érdekük, hogy ezt a környezetet védjék, ápolják, fejlesszék

Almamelléken az ezzel kapcsolatos identitás sokkal könnyebben kialakul, mint nagyvárosokban, vagy sok más, degradált falusi környezetben. A kapcsolat, a szülő- lakóhelyhez kötődés életérzése, értékrendje ebben a táji környezetben, főként okszerű pedagógiai, gyermeknevelési gyakorlatot is feltételezve könnyedén kialakul. (Gondoljunk csak nagy természetrajongó írónk, Fekete István írásaira, szülőföldjével kapcsolatos elszakíthatatlan viszonyára.)

A Nemzeti Tájstratégia átfogó célja a táji adottságokon alapuló felelős tájhasználat megteremtése, gyakorlása, melynek hármas stratégiai célrendszerét az alábbiakban fogalmazták meg:

- I. Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás
- II. Élhető táj – élhető település – bölcs tájhasznosítás
- III. A tájidentitás növelése

A program megállapításai szerint Magyarországon a nem művelt terület az utóbbi 100 évben 6-ról 22 %-ra növekedett. A szőlőművelés – mint jellegzetes Kárpát-medencei érték – visszaszorult. Ez a tény Almamellék esetében is megállapítható, valószínűleg kisebb mértékben. A program azt is rögzíti, hogy a táj állapotának, szolgáltatásainak értékelése a magyar társadalom értékrendjében nem megfelelő súlyú.

A magyar lakosság nagy hányada napjainak nagy részét négy fal között tölti, így nem tapasztalja meg életvitelének tájformáló hatásait, nem viseli közvetlenül annak következményeit. A globalizáció csökkenti a valahová tartozás érzését is, előtérbe kerül a mindenkitől való függetlenség. A változás mindennapjaik része, így nehezebben alakul ki kötődés az otthon érzetét jelentő természeti- és táji értékek felé.

Igaz lehet ez a vélekedés az ország nagyobb részére, de valószínűleg nem állja meg a helyét Almamelléken. A település ugyanis úgy ágyazódik a környező táji környezetbe, hogy attól az almamelléki polgár – legyen gyerek, vagy aggastyán – nem tudja elhatárolni magát.

Nyilván van javítani való a tájidentitás növelése terén, de esetünkben e tekintetben a Nemzeti Tájstratégia által megfogalmazott célhoz lényegesen közelebb vagyunk, mint az átlag magyar.

A falu temploma szinte minden irányból és pontról jól látható. Igazi irányjelző, annak ellenére, hogy toronysüvege alig észrevehetően kitér a függőleges vonalból. Szerencsés helyzet, hogy a két jobb oldali elektromos traverz nem lóg bele a képbe. Benne vannak viszont a markáns fakoronák, méltó keretet adva az épületnek.

Ez a markáns zöldfelületi hangsúly jelenik meg a falu elején is. A helységnév tábla három eleme letisztultabb lehetne. Célszerű volna a táblát két elemből szerkesztve előbbre hozni, hogy a feszület és a mives üdvözlő tábla szép együttese látványában ne sérüljön.

A falu bejárat pontja az épületek és a közöttük ékelődő fák harmonikus együttese. Az elektromos légkabel oszlopai – szinte minden magyar faluban – túlhangsúlyozottak.

Egy másik lakóháznál is együtt van a kert és a lakótér, az univerzális kerti építmény egyéb funkciókra is alkalmas. Az oldalkert itt is kíván még növényültetést.

Az utca elején lévő házak egyike a lakótér és a kert szoros összetartozásáról árulkodik. A kerti filagória bizonyára meghitt percek, órák helyszíne. Néhány dísnövény ültetése még célszerű lenne.

A kedves teresedés a képzőművészeti tárgyakkal, az óriási fákkal méltó fogadószakasza a falu belső területének.

A tér után azonban feltétlenül tovább kell menni a látogatónak a Zrínyi utcába, mert a szép ritmusú régi házak sora szemet gyönyörködtető. A néhány kis fa és nagyobb bokor a házak között elegendő növényzet az épületek és a természeti környezet összhangjához. Az utca jobb oldalán viszont előnyös lenne egy fasor, mert az utat kísérő mélyfekvésű, túlburjánzó vegetációt néhol takarni kellene.

Az utcán kevés a növény. Célszerű volna néhány facsoport, vagy összefüggő fasor telepítése. Utóbbi lehetőségét a közművek és a rendelkezésre álló zöldsáv szélessége határozza meg.

Sajnos, a lucfenyők szerte Magyarországon kevésbé tűrik a globális klímaváltozást. Lehet, hogy ez a példány is meleg nyarak áldozata

Ugyanígy szükség és hely van fasor telepítésére, mely az utcakép előnyére válna, hiszen most a közműoszlopok adnak nem kívánatos ritmust az utcán. A kerítésen belüli tuják ugyan jótékonyan takarják a kukoricaföldet, de tájidegenek ebben a környezetben.

Az Arany János utca egyik fele beépített, gazdagon telepített növényekkel, melyek közül a díszszilvák pusztulófélben vannak.

Az Arany utca beépítetlen oldalán kellemes teresedések láthatók a változatos növényanyagú ligetben. Kár, hogy néhány, garázsként szolgáló fóliaépítmény is megtűrt a fák alatt

A falut kísérő erdők gyönyörű háttérrel adnak az épített környezetnek. A településképi kertészeti módszerek alkalmazásával lényegesen előnyösebb lehet.

Az építészeti előnyös utcakép fasorral, vagy növénycsoportokkal még kedvezőbb lehet.

Az épület bejáró útja a kertészeti rendezés mintapéldája. A mályvák, nyáriorgonák, törpefenyők, japán loncok, lucok, duglaszfenyők egy olyan kertet sejtetnek, amely a lakóház meghosszabbított tere, annak szerves része. Nyári időjárási körülmények között a kertben való tartózkodás nem csak a pihenést szolgálja. A kert az épített környezet része, közvetlen életterünk szabadterre kiterjesztett közege, amely jó elgondolás esetén harmonikus egységet képez az épülettel. A kertben arra alkalmas építmény alatt, vagy csak egy padon ülve relaxálni, gyönyörködni, a természet sokféle rezdülését, a szelet, a madarakat, illatokat lehet érzékelni, olvasni, étkezni lehet, de ez egyben a család tagjait összefogó, formáló, a gyermek nevelését is szolgáló helyszín, ahol a világ fontos dolgairól beszélgetni, elmélkedni lehet. Egy pohár bor mellett a kert filagóriája alatt világmegváltó gondolatok fogalmazódhatnak meg. Lehetséges, hogy a gyerekeink ismeretei itt többet fejlődnek, mint esetenként rossz irányba haladó társaságban, lehetséges, hogy a szülőkhöz, nagyszülőkhöz való viszony egy egész életre itt erősödik meg. És persze, ezt a kertet karban is kell tartani, ami a rendszeres, értelmes munkára is rászoktat a napjainkban özönlő angolszász számítástechnikai közvetítéssel átadható információk más hangsúlyú és értelmű és értékrendű gyakorlata közepette.

Egy jól megkomponált kert maga a zene, amely nem csak tulajdonosának, de az utcán járó helyi lakosnak és idegennek is örömet okoz, mert hiszen muzsikája, látványa közterületről is érzékelhető.

A természetközelség egy másik példája, ahol a szomszéd ház monoton téglafalát jól oldja a változatos növények együttese. A kút és a melléképület beleolvad a növénykörnyezetbe, és az építmények már nem egészen újszerű állapota kevésbé zavaró.

A szinte valószerűtlen keskeny előkert rózsákat rejt, az ablakokban pompázó muskátlik és a ház előtti meggyfa együttese derűs hangulatot áraszt.

Lehetséges, hogy a természeti környezet elemei nem mindig előnyösek, az egészséges egyensúlyt megtalálni a téralkotás és díszítés művészete.

Lakóházak, kertek, kerti funkciók, környező rétek, legelők és erdők. Egy egészséges lakókörnyezet elemei, melyek példaként szolgálnak bármely magyar település számára.

Lakóház, kert és építménye egy hihetetlenül gazdag természeti környezetben. A kerti építmény néhol rejtőzködő, néhol kitárulkozó. Bármilyen legyen is – gazdája akarata, lelkülete szerint – a kert szerves, központi része, a család szabadtéri tartózkodásának kedves, barátságos eleme.

A falu felett a szőlőhegyről így tárul fel a település és környezete. A szőlőhegy, mint általában településeinken, a dombtetőn található, hiszen a misztifikált fagyérzékeny növényt a gondos parasztember jobban féltette, mint sok más értékét, nem utolsósorban a szőlőhegy az a birodalom volt, ahol a gazda mindig a saját ura volt, nem kellett megsüvegelnie előljáróit, hanem éppen fordítva, arra járván ez az ő kötelességük volt.

Ahogy Fėja Géza írja: „A borvidék sajátos emberfajtát teremt, azonnal felismerjük szavainak zamataról, szemének játékaról, kedélye telítettségéről....A borvidéki ember nem tart otthon nagyobb mennyiségű bort, hiszen termésének éppen abban rejlik egyik legfőbb varázsa, hogy érette kell menni. A högy felé ballagva kivetkezik mindennapjainak szürkeségéből, gondjaiból, amúgy megoldhatatlannak tetsző kényszereiből. Maga megett hagyja a házakat, irigyeit és ellenségeit, mizseráló feleségét, s mire megforgatja a tanya ajtajában a nagy kulcsot, felszabadult emberré válik. Ártatlan mosoly derül arcára, úgy érzi, hogy ez az ágas-bogas élet mégis szép-"

A lejtőn lefolyik a fagyos levegő, a domboldalba vájt pince őrzi a nyáron mézédessé vált szőlőbogyók végtermékét, mely egész éven át asztali örömeket nyújt az almamelléki vincellérnek. Sajnos, a vadak ellen dróthálóval és villanypásztorral is kell védekezni.

Az erdővel körülvett parcellák, az öreg présházak idilli környezetet jelentenek, ahol a szőlőt nevelni, ápolni, a bort kezelni lélekgyógyító, egészségőrző tevékenység egy életen át, és ezt a szokást, életformát átadni a következő generációnak ösztönös, természetes kötelezettség.

A példásan gondozott egyes függőny művelésmód hozzáértésről, a gondozott környezet a Genius loci őrzéséről, tiszteletéről árulkodik.

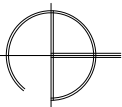
A TELEPÜLÉSKÉP VÉDELME SZEMPONTJÁBÓL KIEMELT TERÜLETEK

Almamellék műemlék

törzsszám	azonosító	név	cím	hrsz	védettség/bírság
8374	1320	lakóház	Kossuth L.u.12.	134	MII
8374	20992	lakóház		34, 33, 13, 70/4, 128, 133, 135, 015/3	műemléki környezet

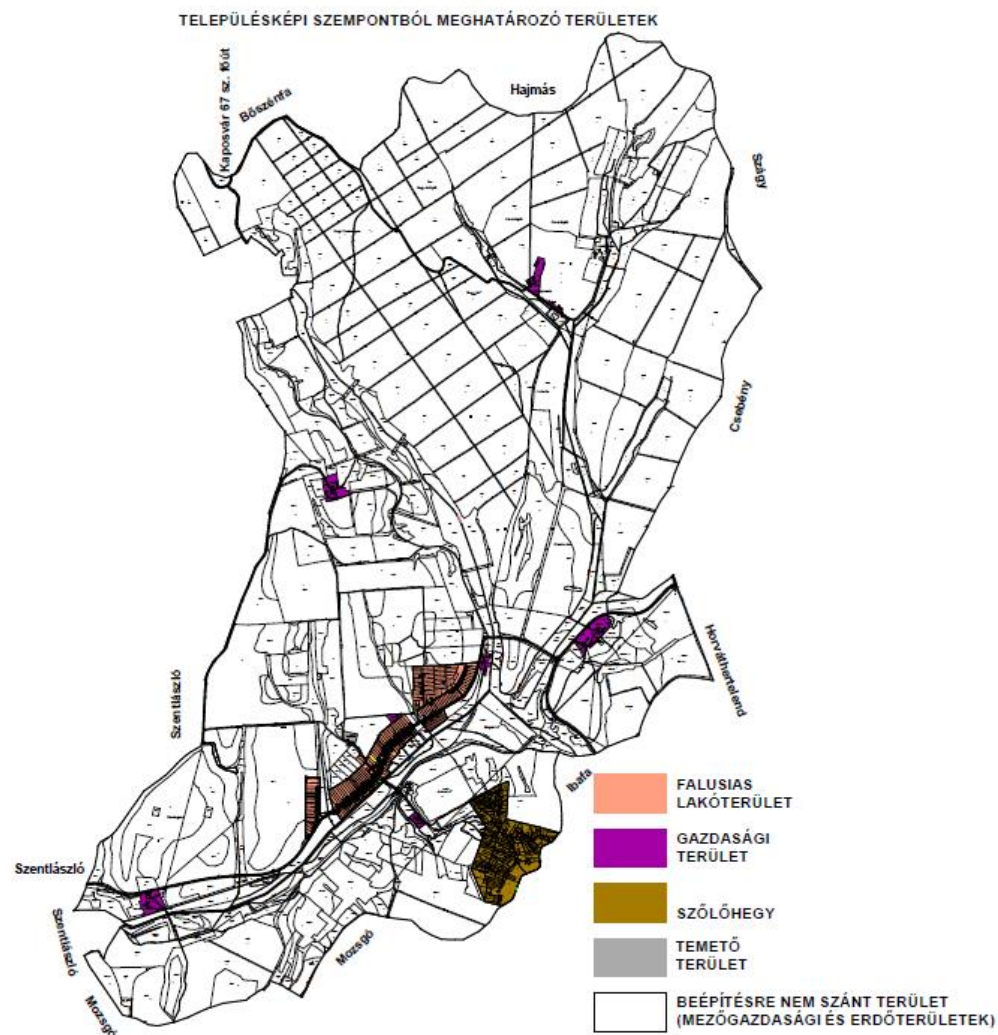
Nyilvántartott régészeti lelőhely

azonosító	lelőhelyszám	név	HRSZ
20062	1	Németlukafa-pusztá	0125

- MŰEMLÉK
- MŰEMLÉKI KÖRNYEZET
- NYILVÁNTARTOTT RÉGÉSZETI LELŐHELY
- ORSZÁGOS ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT ÖVEZETE
- NATURA 2000 TERÜLET
- TÁJKÉPVÉDELMI SZEMPONTBÓL KIEMELTEN KEZELENDŐ TERÜLET ÖVEZETE

4. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása (a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával)

Falusias lakóterület

Ezen a területen az oldalhatáron álló beépítés a meghatározó.

A falusias lakóterület nagy részén a XIX század végi, XX. század elején épült régi oszlopos tornáccal rendelkező nyeregtetős épületek állnak, amely épületek nagy értéket képviselnek.

A gazdasági épületek elhelyezése két változatban történt ebben az időben: vagy a lakóházzal ellentétes oldalon az utcafronton, a lakóépülethez hasonlóan utcára merőleges gerinccel, vagy az ún. csűrös beépítéssel. Az utóbbi esetben a gazdasági épület az utcával párhuzamos gerinccel, az udvar és a hátsókert térelválasztójaként is szerepel. De van olyan telek ahol a kettő együtt található meg.

Az utcára merőleges gerincű tornácos lakóépületek mellett megtaláljuk az utcával párhuzamos gerincű nyeregtetős polgári lakóházakat is. Ezeknél az épületeknél a tornác az udvar felől került kialakításra.

Jellemző, hogy a régi lakóépületeket vakolt falazattal, a melléképületeket pedig szép téglarchitektúrával építették.

Természetesen a falusias lakóterületen felépültek a múlt század 60-as 70-es éveiben a sátoztetős kockaházak is.

Gazdasági területek

Ezek a területek az ipari, településgazdálkodási és egyéb szolgáltató funkciók létesítményei elhelyezésére szolgálnak. Ezen a területeken szabadon álló épületek találhatóak.

Ide tartoznak többek között Sasrétpuszta, Szentmártonpuszta épületei, valamint a kisvasúti állomás telephelye, épületei, építményei. Szépen felújított, és rendbetett épületeket, építményeket találhatunk itt.

Az itt álló épületek többségében példamutatóan téglafalazattal épültek, tetőburkolatuk cserépfedés. Az épületek fa szerkezetei, fa burkolatai jól illeszkednek a természeti környezethez és a település épített környezetéhez.

Vannak azonban a gazdasági területeken olyan kialakítással készült épületek is, amely épületek növényi takarását javasoljuk.

Szőlőhegy

Ezek a területek a családi szőlőművelés és kiskertek színterei.

A korábbi ún. zártkerti ingatlanok többségét még ma is kertgazdálkodás, gyümölcstermelés céljára használják a tulajdonosok.

Ezen a területen a 35-45° -os hajlásszögű nyeregtető a hagyományos, több helyen tornácos kialakítással.

Több házon megjelenik a téglarchitektúra is.

Javasoljuk az új házak építésénél a meglévőkhöz történő illeszkedés szem előtt tartását, valamint a meglévő épületek értékes tömegalakításának, nyílászáró rendszerének, anyaghasználatának a megtartását.

Temető terület

A temető területen téglafalazatú, cserép tetőfedéssel, fa szerkezetű előtetővel és fa szerkezetű harangtoronnyal ellátott ravatalazót találunk.

Az épület és a harangtorony kialakításával, anyaghasználatával jól illeszkedik a környezetéhez.

A temető nagy fái impozánsak, néhány egyeden az előregedés jelei mutatkoznak.

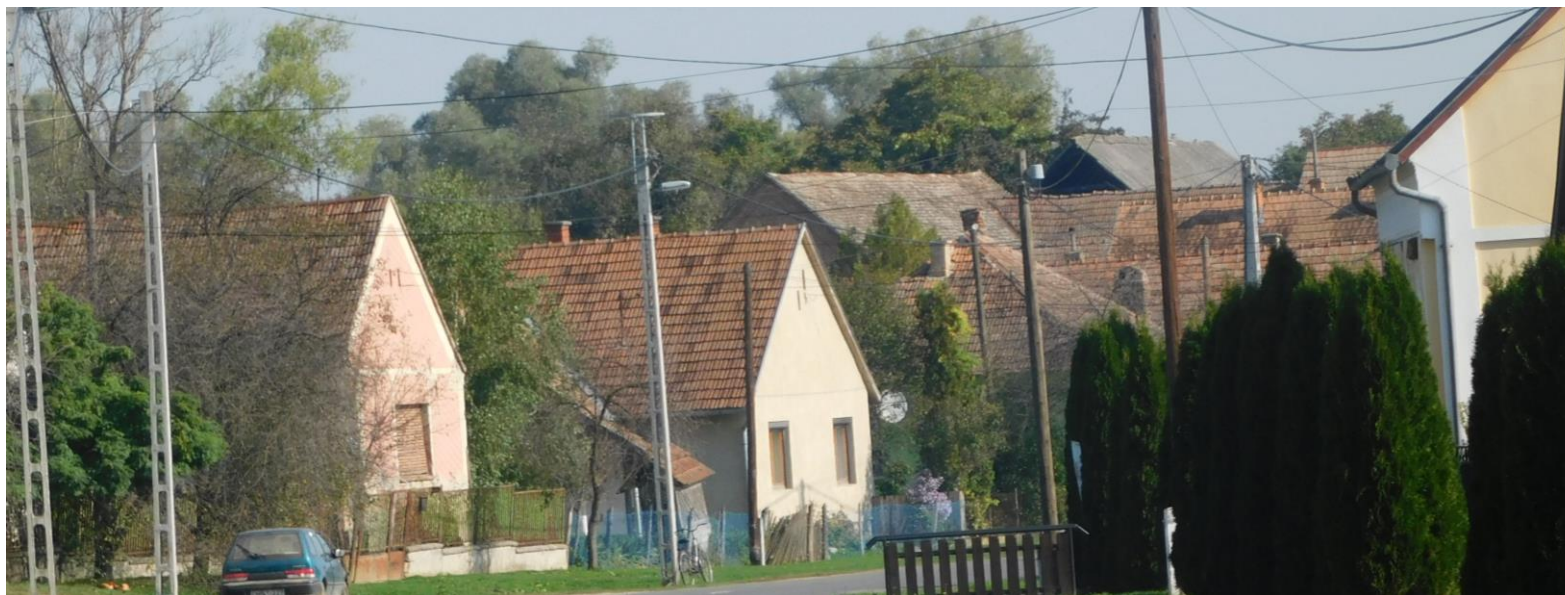
A település –fentiekben nem ismertett – egyéb területei településképi szempontból nem meghatározó területek.

5. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató, közterületek településképi útmutatója - utcák, terek, közparkok, közkertek

Az ajánlások, a legfontosabb szempontokat foglalja össze ,amit településünkön épület átalakításnál, új épület építésénél figyelembe szükséges venni.

Ugyancsak lényeges odafigyelni a településképet érintő egyéb beavatkozásoknál is a következő ajánlásokra.

A FELÚJÍTÁS TÍZPARANC SOLATA

1. Ismerd meg környezeted értékeit, mielőtt hozzányúlsz!
2. Mutass példát szomszédaidnak és kövesd a jó példát!
3. Újítsd fel az eredeti építészeti tagozatokat és díszítéseket, mert az Istenek a részletekben laknak!
4. Használd ki a hagyományos beépítés előnyeit!
5. Először az udvar felőli szárnyat bővítsd és tetőtéri ablakot is csak az udvarra nyiss!
6. Garázst az utcára ne nyiss, a melléképületet a lakóházzal vagy a falazott kerítéssel szervesen építsd egybe!
7. Próbáld rekonstruálni a hagyományos ablakosztást, mert a homlokzat a ház arca, ablaka pedig a szeme!
8. Cseréld ki a vaslemez kaput hagyományos fakapura!
9. Ápold a ház előtti virág- és növény sort, mert a tied!
10. Ne zárkózz be, hanem lépj ki és segíts másoknak is!

AZ ÉPÍTÉS TÍZPARANC SOLATA

1. Mielőtt új épületet tervezel, kétszer is gondold meg, hogy a régit nem lehet-e felhasználni!
2. A tervezéssel építést bízzál meg!
3. Ne feledd, hogy az építés közügy is!
4. Próbáld alkalmazkodni a kialakult beépítéshez és az utcaképhez!
5. A telek beépítésénél ne csak a házban, hanem udvarban és térfalakban is gondolkozzál!
6. Az udvart úgy tervezd, mint a házat: olyan helyiségekről van szó, amely fölül csak a tető hiányzik!
7. Az oldalhatáron álló beépítést ne a szegénység, hanem a józanság és a kulturáltság jelének tekintsd!
8. Használd a hagyományos környezetkultúra elemeit: a tornácot, a falazott kerítést, a tetőfeljárót, és töltsd meg új tartalommal!
9. Az épület homlokzatánál alkalmazd a harmonikus arányrendszer törvényeit!
10. A kevesebb több: az egyszerűség nemessé tesz!

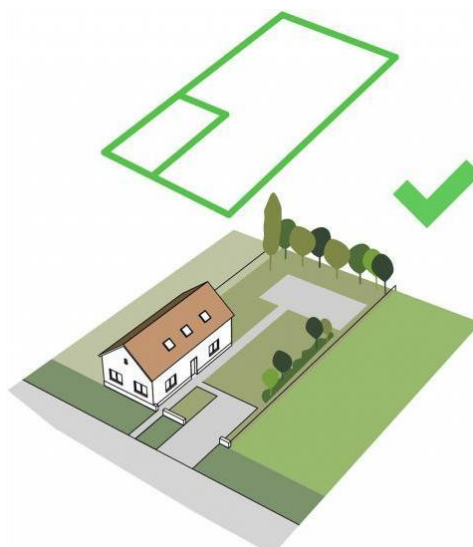
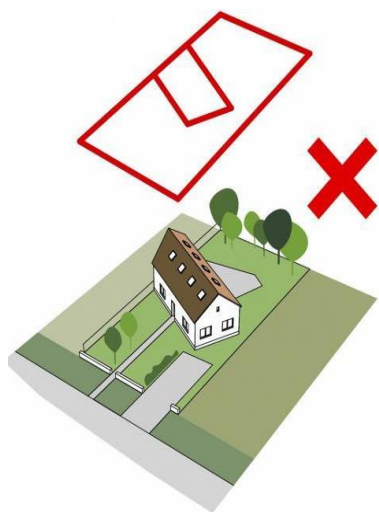
Falusias lakóterületre vonatkozó ajánlások:

Legfontosabb tervezési szempontok a következők:

- A beépítés módja illeszkedjen a településen kialakult beépítéshez.
- Az épület tömegének arányaival harmonizáljon a meglévő épületekkel.
- Az épületeknél a tetők hajlásszöge a kialakult tetőhajlásszögekkel harmonizáljon.
- A beépítésre kerülő telken fontos, hogy a lakóépület kerüljön az utca felől, utána következik a melléképület elhelyezése.
- A terephez való illeszkedés, előnyös tereprendezés kialakítása.
- A csapadékvíz átgondolt elvezetése.
- A homlokzati nyílások mérete, elrendezése a településkép összhangjába megfelelően illeszkedjen.
- A garázsok elhelyezése a melléképületen belül történjen. A lakóépület utca felőli vonalában elhelyezett garázs nem javasolt.
- Az épület homlokzatképzéseknél a hagyományos anyagok használata javasolt.
- Fontos a telek előtti közterületi elemek (zöldsáv vízelvezetés, járdaburkolat összhangjának a megteremtése).
- A gépészeti berendezések, úgy legyenek elhelyezve, lehetőleg takart megoldással, hogy azok a településkép összhangját ne zavarják.
- Törekedni kell a közművezetékek terepszint alatti elhelyezésére.
- Az árkok egységes kialakítása szintén javítja az összképet.

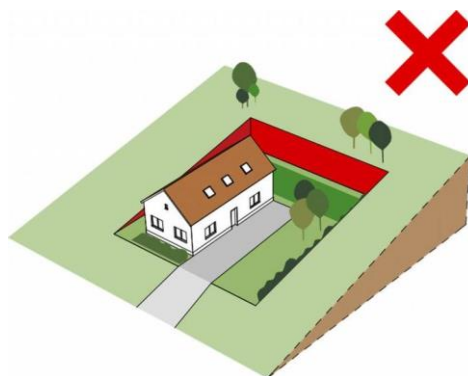
Telepítés

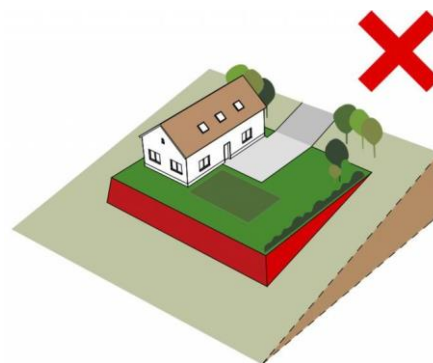
Javasolt az oldalhatárral párhuzamos gerincvonalú, oldalhatáron álló beépítés. Ez a beépítési mód jellemző településünkre, a településképi összhang megtartása érdekében ez a telepítési mód a megfelelő választás. A telekhatárral szöget bezáró épület elhelyezés következtében a telkünket nem tudjuk jól hasznosítani.

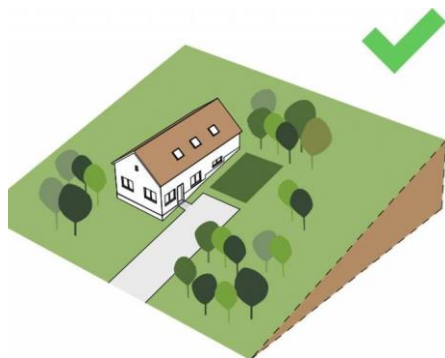
Terepalakítás

Nem jó, ha az épület mélyedésbe kerül, az oldalhomlokzatok – ablakai nagy, mesterséges rézsűkre néznek.

Az olyan terepre illesztés, amikor az épület nagymértékű feltöltésre helyezik nem elfogadható: csúnya mesterséges domb keletkezik, a teherbíró talajrétegig mélyített alapozás felesleges költségtöbbletet okoz

Javasolt a telek eredeti természeti állapotát: terepformáit, eredeti növényzetét a lehető legkisebb mértékben károsítani.

Vízvezető árkok, elektromos hálózat kialakítása

- Fontos odafigyelni a település vízvezető árkainak karbantartására. Az árkok egységes megjelenése, valamint a telkek és az út kapcsolatát biztosító hidak kialakítása is jelentős elem a település arculatának alakításában.
- A villamos energia ellátási hálózat földkábeles elhelyezésével sokat javíthatunk a településképen.

Magasság

Településünkön javasolt a kialakult épületmagassághoz alkalmazkodni, ettől való eltérés megbontja településünk arculati egységét, amit szeretnénk elkerülni.

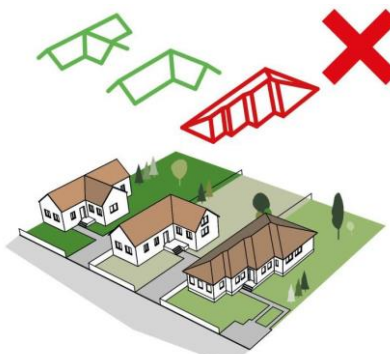

Tetőhajlásszög

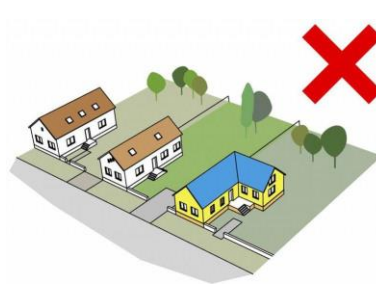
Településünkön fontos, hogy milyen a hajlásszöge épületeink tetőszerkezetének. Az általános tetőhajlásszögtől eltérő tetőhajlásszög alkalmazása rontja az összképet.

Tetőforma

Településünkön a falusias egyszerű tetőforma a jellemző, ettől az új építkezéseknél sem szeretnénk eltérni. Célunk az utcakép arculati egységének megtartása.

Szín

Épületeinkre a hagyományos visszafogott színvilág alkalmazása a jellemző. Ezeket a színeket szeretnénk megjeleníteni az új épületeinken is, a meglévő épületek felújításánál pedig megtartani.

Tornácok

Településünkön a múltban szokásos része volt épületeinknek a tornác.

A tornácos ház a mai kor emberének is megnyerő tud lenni, hangulatos látványi elem lehet az épületünkön, valamint funkcionális igényeket is kielégíthet, átmenet a külső és belső tér között.

Újjonnan épülő, valamint a tornác átalakításánál részesítsük előnyben a hagyományos fa és téglá szerkezetet. Téglá pilléres tornácnál vakolt felületet alkalmazzunk.

Kutak

A kutaknak még ma is fontos szereposztás jut a település életében. Bár az ivóvizet már nem ők adják, a kert gondozásában nagy segítséget nyújtanak.

Látványuk meghatározó része a településképeknek.

Ajtók, ablakok

Új épületek,
nyílászáróinak
kialakításánál
törekedjünk a
hagyományos
nyílásméretek
alkalmazására, így
összhangot teremthetünk
a múlt és a jelen között.

Épület átalakításnál
tartsuk meg az eredeti
nyílásméreteket. Az új
nyílászáróknál javasolt
az eredeti nyílászárók
osztásrendszerének
visszaállítása.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

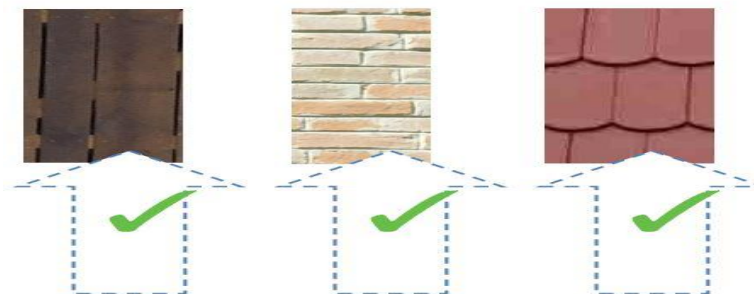
Lakóépületeink nagy részének anyaghasználatára jellemző a hagyományos anyagok használata:

- téglafalazat
- sima vakolat
- cserépfedés
- faanyagú nyílászárók

A fent felsorolt anyagok használata adja meg településünk emberközel hangulatát. Javasoljuk a lakóépületek építésénél, átalakításánál a hagyományos anyaghasználatot.

A pajták, istállók, ólak és tárolóépületek általában szintén téglából készültek, de homlokzataikat ritkábban tapasztották vagy vakolták. Ehelyett magas színvonalú téglarchitektúrával tagolták a felületeket.

A hagyományos építőanyagok használata elősegíti, hogy településünk a táji környezetünkkel harmonikus viszonyban álljon.

Használjunk hagyományos anyagokat (téglát, fát, egyszerű vakolatot)!

Nem ajánljuk a csempeszerűen felragasztott burkolatot.

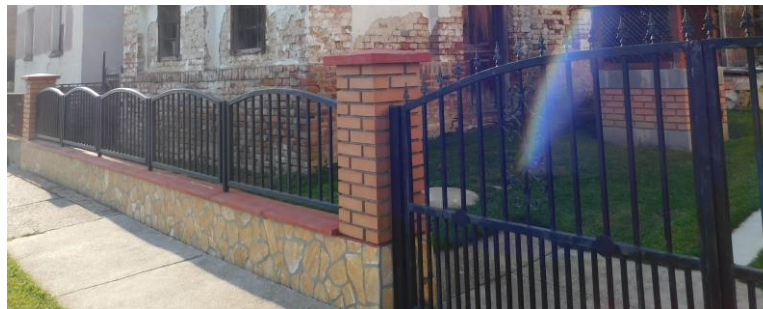
Részletek

A házakon esztétikusan alkalmazott vakolatdíszek, téglarchitektúra különlegessé és arányossá teszik a lakóházak homlokzatát.

Elődeink az épületek részleteire is nagy gondot fordítottak, vegyünk példát tőlük és fordítsunk gondot új épületeink részleteire.

Kerítés, térfalak

A közterület felé néző kerítések megjelenése a településképet, utcaképet jelentősen befolyásolják.

Áttört, növényzettel kombinált kerítést létesítsünk!
Áttört kerítéseink engedik érvényesülni a környezet látványát, nem szakítják meg a kapcsolatot a közterülettel.

Szőlőhegyre vonatkozó ajánlások:

Legfontosabb tervezési szempontok a következők:

- A beépítés módja illeszkedjen a településen kialakult beépítéshez.
- Az épület tömegének arányaival harmonizáljon a meglévő épületekkel.
- Az épületeknél a tetők hajlásszöge a kialakult tetőhajlásszögeknek legyen megfelelő.
- Az épület megfelelően illeszkedjen a terephez.
- A csapadékvíz átgondolt módon elvezetése kerüljön.
- A homlokzati nyílások mérete, elrendezése a szőlőhegyi régi épületek összhangjába megfelelően illeszkedjen.
- Az épület homlokzatképzéseknél a hagyományos anyagok használata javasolt.

Terepalakítás

Javasolt a telek eredeti természeti állapotát, terepformáit megtartani, az adottságokhoz alkalmazkodni. Így tudjuk a leggazdaságosabb megoldást elérni és , így tudunk legjobban illeszkedni a környezetünkhöz is. Fontos, hogy a az épület elhelyezésénél figyeljünk a terep adottságaira. Az olyan terepre illesztés, amikor az épületet nagymértékű feltöltésre helyezik nem elfogadható: csúnya mesterséges domb keletkezik, a teherbíró talajrétegig mélyített alapozás felesleges költségtöbbletet okoz.

Épületmagasság, tömegformálás

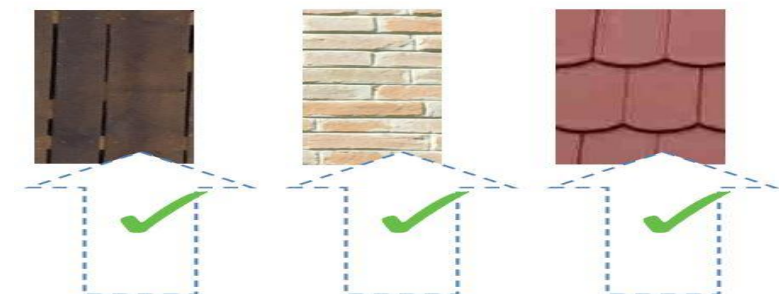
Javasolt a szőlőhegyen meglévő épületek épületmagasságának, tömegformálásának a követése. A környezethez alkalmazkodó épület- tömeggel megtartjuk a terület eredeti léptékét, harmóniáját. Ezen a területen az egyszerű tömegformálás a jellemző.

Tetőhajlásszög

A szőlőhegyen is fontos, hogy milyen a hajlásszöge épületeink tetőszerkezetének. Az általános tetőhajlásszögtől eltérő tetőhajlásszög alkalmazása rontja az összképet.

Anyaghasználat

Használjunk hagyományos anyagokat (téglát, fát, egyszerű vakolatot)!

Nem ajánljuk a csempeszerűen felragasztott burkolatot.

Szín

A szőlőhegy épületeire a hagyományos visszafogott színvilág alkalmazása a jellemző. Ezeket a színeket szeretnénk megjeleníteni az új épületeinken is, a meglévő épületek felújításánál pedig megtartani.

Tornác

A régi szőlőhegyi épületekre jellemző volt a tornác alkalmazása. A tornác védelmet nyújt az időjárás szélsőségei ellen, valamint fontos hangulati elem is.

Tartsuk meg, újítsuk fel régi tornácainkat, valamint az új épületeinknél építsünk tornácot.

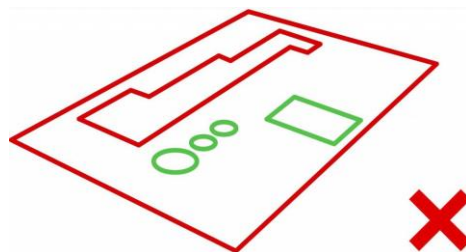
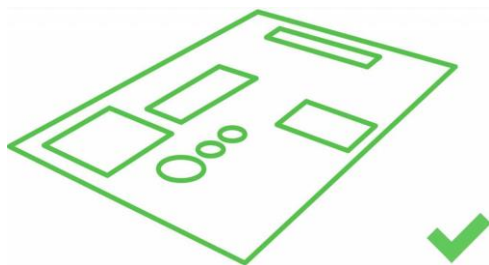
Újonnan épülő, valamint a tornác átalakításánál részesítsük előnyben a hagyományos egyenes záródást, valamint a hagyományos fa és tégl szerkezetet. Tégl pilléres tornácnál vakolt felületet alkalmazzunk.

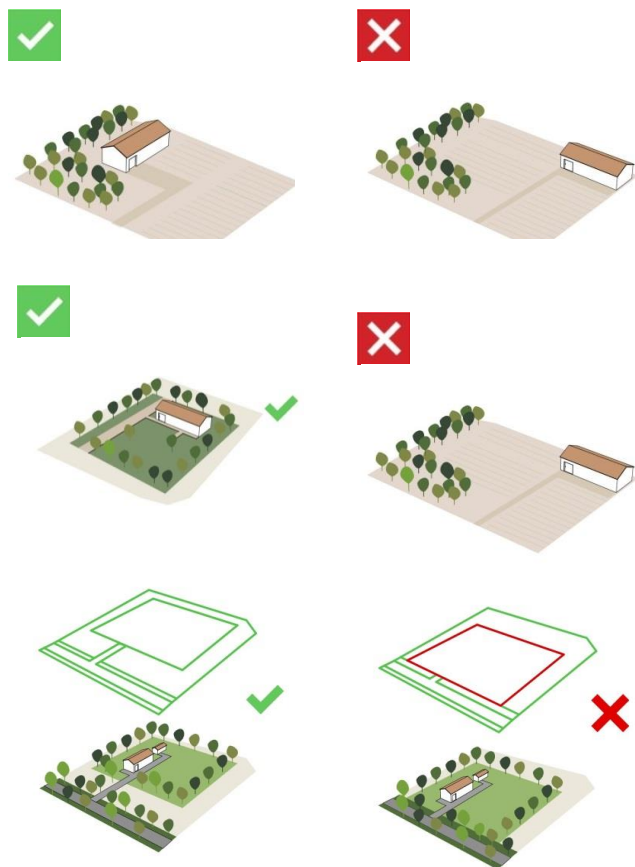

Gazdasági területek vonatkozó ajánlások:

Legfontosabb tervezési szempontok a következők:

- A funkció által megkövetelt igények teljesítése mellett figyeljünk a környezetbe történő illeszkedésre is.
- A területen kialakult beépítési módhoz igazodjunk.
- Az épület tömegének arányaival harmonizáljon a meglévő épületekkel.
- Az épületeknél a tetők hajlásszöge a kialakult tetőhajlásszögeknek legyen megfelelő.
- Fontos a terephez való illeszkedésre, az előnyös tereprendezés kialakítására odafigyelni.
- A csapadékvíz jó elvezetése átgondolt tervezést igényel.
- A homlokzati nyílások mérete, elrendezése a településképp összhangjába megfelelően illeszkedjen.
- Az épület homlokzatképzéseknél a hagyományos anyagok használatára törekedjünk.
- A kisebb épületcsoportok kialakítására törekedjünk a környezethez való jobb illeszkedés érdekében.
- A visszafogottabb színeket és a föld színeit alkalmazzuk.
- Szakember által megtervezett megfelelő növényültetéssel kedvezőbb környezeti megjelenést tudunk elérni a gazdasági épületeinknél is.

A gazdasági épületek telepítésénél ügyelni kell arra, hogy azok minden esetben tájba illesztetten: a korábbi helyükön, illetve a szegélyek mentén történjen, ne az összekötő utak mellett, hanem azoktól elválasztva, legalább 100 méter távolságra létesüljenek.

A majorságokat ligetes elrendezésben telepített, őshonos fajokból álló takarófásítással kell ellátni.

Temető területre vonatkozó ajánlások:

Legfontosabb tervezési szempontok a következők:

- A funkció által megkövetelt igények teljesítése mellett figyeljünk a környezethez történő illeszkedésre is.
- A területen kialakult beépítési módhoz igazodjunk.
- Fontos a terephez való illeszkedésre, az előnyös tereprendezés kialakítására odafigyelni.
- A csapadékvíz jó elvezetése átgondolt tervezést igényel.
- A visszafogottabb színeket és a föld színeit alkalmazzuk.

A temető területéről nagyon szép a kilátás. Célszerű volna a kerítésen kívül elültetett Julián borbolyát olyan magasságban tartani, hogy ez meg is maradjon.

6. Jó példák bemutatása: épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

A régi épületeink igényes felújításával kapcsolódhatunk településünk múltjához.

A téglarchitektúrával épült új épülettel szintén szervesen kapcsolódhatunk a múlthoz.

Az esztétikus épület felújítások és új épületek nagyban hozzájárulnak településünk kedvező arculatához.

Almamelléken működő kisvasút telephelyének épületei, a temető ravatalozója, valamint Sasrétpusztán elhelyezett egyéb építmények léptékükkel, az alkalmazott hagyományos építőanyagokkal jól illeszkednek a környező természethez és településünkhöz.

7. Jó példák bemutatása: sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

Az igényesen megtervezett fatároló a funkcionális igények mellett dísz is a környezetének.

Az épületeken elhelyezésre kerülő cégfelíratoknál, cégéreknél is fontos, hogy annak anyaga, formája illeszkedjen az épülethez.

IMPRESSZUM

Készítette:

Almamellék Község Önkormányzata
7935 Almamellék,
Kossuth Lajos u. 19.
Polgármester: Szilágyiné Kadiró Erika

Főépítész: Barlai Lajos

Szerzők:

Virányi Építész Stúdió Kft.

Munkatársak: B. Kővári Ágota, Hartner Rudolf
Kelt: 2017. november